

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.
Zespół (fond) 58.

PAPIERY JANA KARŁOWICZA

140. Korespondencja Jana Karłowicza. Listy od Ludwika Radlińskiego
1884-1887.

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

Львівська Об-на АН УРСР
ВІДПІТ. Р. КОДЕКС

№ Капр. 140/п. 3

07

Радецький Лодвік (Radliński Ludwik)

Листи
до Карловича Ана.

1884-1887.

Варшава.

Гм. Дарк.

м. под.

2/2 84

1

Redaktor: Ludwik

4570
4570

Przełomny Panie!

Chociaż nie znany, osmielam się skreślić
 te słowa kilka. Od lat kilku dotychczas, a od
 roku systematycznie prawię nad układaniem
 etymologicznego Słownika języka polskiego.
 W części pierwszej o ile możliwości dla ogółu
 dostępnej zawierają się mają wszystkie słowa
 z języków obcych wzięte - z greckiego, łacińskiego,
 niemieckiego, francuskiego, włoskiego, angielskiego
 i innych, znajdujące się w Słownikach Lindego
 i Wileńskiego (Orgelbranda) jako też tam nie zamie-
 szane lecz używane. Przy każdym wyrazie
 wskazyję: prawdziwe jego znaczenie, czy wyraz

jest klasyczny, wieków średnich lub nowożytny; przy warazach łóżonych podaje znaczenia składowych jego części; przy wyrazach z francuskiego, włoskiego, angielskiego podaje ich pochodzenie a nawet wymawianie. Oprócz etymologii — znaczenie przyjęte w polskim języku i krótkie, treściwe określenie. W powyższy sposób wytłumaczonych lub naszkicowanych słów mam już około 5000. Jako źródła użył mi: Forcellini Du Cange, Klotz, Pape, Curlius, Vaníček Litté, Scheller, Grimm, Kluge, Miklosic Makrenauer, Dier, Gikac, Jungmann i wiele innych dzieł, grammatyk, słowników. W części drugiej zawierać się ^{ma} etymologja potow nawca. Ta część jest więcej w Krajinie

marzeń, gdyż tylko opracowałem 200 kilkanaście wyrazów, które spotrafiłem pracując nad Sanskrytem.

Wiedząc zaś, że Stanowny Dom pracuje nad udoskonaleniem swego etymologicznego słownika wyrazów obcych, ośmieliłem się udać do Niego z prośbą o łaskawe wskazanie mi kierunku i zakresu tego dzieła, co dla mojej pracy może mieć nadzwyczaj ważne znaczenie. Sądzę, że Stanowny Dom nie będzie odmówił mej prośbie. Pozostaję z najgłębszym szacunkiem

Ludwik Radliński

Nauczyciel języków starożytnych
Gimn. Vgo.

Warszawa 2 lutego 1884r. Krucza 1a

4571

4571

Szanowny Panie

Wdzięczny jestem niewypowiedzianie Szanownemu Panu za kassowy list Pański, który dodał mi wiele otuchy w pracy mojej. Dziś ukończyłem moje studja nad Du - Congem. Przewertowałem pilnie o deski do deski wszystkie 6 tomów wydania 1840-1850. Materiały, które tem materiałem do mego słownika, przechodzę o wiele moje ocenianie. Każde słowo DC cytatem i w taki sposób odnotatem ogromną masę słów, które by się nigdy na daty odrysować, gdyby

tylko sukai oddzielne słowa się przyjęło.
(np. Szlusa - szelusa, zam - zakonus, szpilka -
szpingla itp bez like słów). Teraz mają się
kainę średniowieczną na kartkach przy-
stąpić do wykażania z posętką, od A.
skociń A już tam prawie ukończoną,
z słowników niemieckich konyptam: Grimm'a,
z Biblijalerikm. a ~~Waldgräf~~ Arkossogo, Kluge'
1885r (Etymologiczny) tam w domu. Takie ka-
nowony Pan zna słownik Dobry niemiecki
(oprac. Troca) do Kłerym były by uogólnione
i staro niemiecki i nasera niemiecki. Nie wiem
z jakiego źródła konyptam P. Luc. Malinowski
w swojej pracy: Zur Lautlehre der Lehnwörter
in der polnischen Sprache, Kuhn's Beiträge

W, S, 1870. Co do Now obycz, mam Keeze,
ostatnie wydanie. Materiał Bogaty.

Drizkeje kanownemu Panu za przeprosz
mi pracz najuprzejmiej prozes, jezeli k Pan
ma pozyczyc mi te kilka kartek dodatku
do Słownika Malsbauera, ktore nie
mojna do tui oddzielnie. Wzrosaj widziatem
je u P. Krynickiego, i musz koniesnie z
nich wzorystac. Czy kanowny Pan
wosciat jaka jest roznica miedzey wydaniem
Du Cange a 1840-50 a terozniejszem, nowem.
Jeszczem go nie widziat, ale p. Pawlowski
mowit mi, ze sprawaet do Uniwersyteckiej
biblioteki. Jezeli jest jaka roznica to sig
natychmiast zabieram do dalszych studiow

czego aby nie było w mojej srobie o ile
możności, niedostatkowi.

Pozostaj z prawdziwym i
głębokim szacunkiem dla Kanow-
nego Pana
Ludwik Radziński

6 Kwieta 1884.
Warszawa Kruda Pa.

24/9 84

27
5

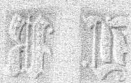
4572

4572

Szanowny Panie

Piszę mieszcy niniejszo od odebrania
ostatniego listu od Szanownego Pana.
Zem do tych czas nie odpisał - nie moja
wina. Atery przysięge bratayga chorabo
wyrogiła mi pióro i ozi, i z wielkim
żalem woyzna musze, iż czas wazayny
straitem i do mojej pracy ani jednej
cegiłki nie przykosytem. Że Legu tej paroda
i o pracy Kawiarskiego nicem się jessze
do daniediat. Że prawdziwo wniciept
wscięg wygledam wyjscio z druku Dista
Szanownego Pana. Moja praca

zostata chociaz przeswanaz, ale mam samosc
wziasc do niej na nowo. Przewatem ja
studyjaz. Stawim Litkego V cesi, wyraz
^{niore}
ze wschodnich jetykow przesly do francuskiego.
Dalej bde nad Litkem pracowac.

Pozostaj z prawdziwym i gloskiem
dla honorownego Pana sauntem i
pawazaniem

Ludwik Radliński

Warszawa

Piękna 18

20 Września 1884r.

4573

4573

Graciodny Panie !

Życzenia najszczerze i najlepsze osmielam się
pnieścić Szanownemu Panu, życzenia odnośnie
się tak do spateczeństwa i kraju naszego, jako
też do szczęścia i powodzenia osobistego Szan-
ownego Pana.

Dawno już pisałem do Szanownego Pana
a za listem Jego miłym, przyjemnym, słuchaj i
zachęcenia dodającym załącznikiem się.

Byłem przez siedem miesięcy choroby i praca
moja odłożona leżała. Obecnie znów się wziętem
i Litwigo Nowin, czyli wstępu francuskiego języka

na Stowianstwo polskie jest przedmiotem mych
obecnych studiow. Stanowiszego jeszcze nie o
pracy Stowianiskiego nie dowiedzialam sie, ale mam
nadzieje ze sie czego z pewnoscia dowiem

Polecajze sie panisci Csagodnego
Pana, mam honor pozostai z Szewskim
i prawdziwym szanunkiem

Ludwik Stadliński

Warszawa 5 stycznia 1885r

Рижна 18.

11/7 85

27
7

4574

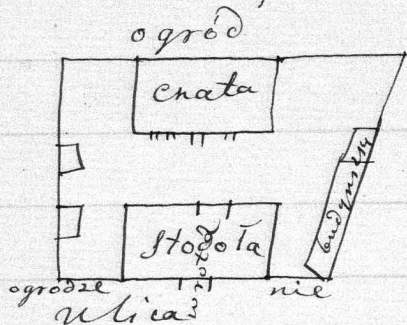
4574

Szanowny Panie

Dziękuję serdecznie za list Jego
i za książkę „Chata Polska” zasiłam.
Co do chaty odwiedziłam się z rekomuni-
waci Szanownemu Panu o pewnym
rodzaju chat, widzianych przesennie
na Wątyńcu, w okolicach Twiakła.
Jest to oswożony, wielki, którego
jedną stronę od ulicy zajmuje chodak,
przez wrota której wchodzi się na
podwórko, na lewo i prawo budynki,
wprost chata. Wsi także widziałam
kilka a jeżeli Szanowny Pan szuka
to nawet być mógł dostarczyć bliższych

geograficznych wiadomości. Nicudelną
 reperen zata,gram.

Pozwalam sobie wypisać z przedmowy
 Klonowicza do Flisa, do „ZMP Bostom-
 kiego z Lesenice” następujący wstęp, który
 jeżeli Pan Słonowicz zna, to nie wiele się
 przyda: Te rzeki, te Biała woda od
 starych Słowianów rzeczoną, którą i Niemcy
 o białości po dziś dzień zowią Waisel, a
 Polacy zaś z Niemieckiego Wista, razem
 wypióst nad ową Erydan! itp
 Roku 1595, w dniu Nowego lata.

Driskuj's Pana za wskazówek co do Mischlo-
siera: Slavische Elemente in Turm. 1 p.
Jest już ona, staraniem kolegi Appela,
w gimnazjalnej naszej bibliotece, i nieśmiało
juz przejdzie na mój stół.

Co do słowa wykwintny, to trudno
dać odpowiedź. We francuskim mamy
quinte - caprice, mauvaise humeur, qui
prend tout à coup" u Lindego etymo-
logji niema, lecz pod słowem wykwint
wymas rozgony, wykwintniej - rozgony,
dziwaczny; af wrypko to naprowadza
na myśl pochodzenia od francuskiego
Według Schellera - identyczne ze słowem
quinte - kassel. fig. rty humor, illog ^{Stones} pochodzi
ma zwierek z flam. kincken, niem. Keichen
itp. Ale w jaki sposób? Littri od Tai

quinta - piąta struna - pierwszy murcy, roz-
grzewany się i uniesiony piątą struną bierz.
z tego - się humor, Repres. Licho przepuszcza
In możliwości analogji z quinte - Kessel;
napad Kesslu, napad tego humoru, Repres.

Skłębimy więc wykwintny w znaczeniu do-
datnim, to na usprawiedliwienie tego możemy
przytoczyć słowo rewintensja - (do znaki) -
pięty i najlepszy rywiol - etc. W Kar'dym razie
słowo nad ostatcznym wytkumaczeniem słobego
juzze luba dobre się zastanowić @ Kencowy
Pan jakiego jest Dania?

Pozostaj z prawdziwym i
szlachetnym szamkiem

Kaelin 1885

Warszawa. 11 Lulca 1885 r.

Figura 18

5/187

47
94575
4575

Szanowny i Szegodny Panie!

Prawdziwaj przyjemności w tym nowym
 47 roku i pierwszym większym sprawie mi
 list Szanownego Pana. Za to rzeczy-
 wiście powiniem być dawno napisać
 do Szanownego Pana, ale nie mógłm.
 Obecnie denerzę, że praca moja posmas
 się dalej i dalej. Od pewnego czasu pow-
 ziałem myśl napisać stać się specjalnie do
 Pana Tadusza. Należałoby stać się mam już
 wybrać, a do litery K zastanawiać spra-
 cować. Obecnie natomiast nad illiricum
 prawię. Praca ta w r. 1871 nie sprawię
 całości, gdyż ^{i wydanie} po ~~urządzeniu~~ P. Tad. rok 1872
 roztanie i wstanie do całości. Illirische
 praca więc posiadają, i z nich rozprawy

5/1 8

O Aleksanderze zaś muszę zastępczo
wiadomości u źródła, o wniecanie abrego upraszam.

Jeżeli zaś Dyktuj's Osi go do szermu Panu
za Jego pamiłki i posyłać Mu
stanow prawidmego samunku i peneem
nia od nas Abajga, Na Abrego i młej
Jego córki

Ludwik Radziński

5/1 87

Warszawa
Al. Marszałkowska 14

6/2 47

47
10

4576
4576

Kanowny Panie!

Za ostatni miły list Pański - Dziś
najserdeczniej się miładam.

Nieradko Kanowny Pan, mam
nadziej, otrzyma pierwszą próbkę
mojej tykoletniej pracy. Kamowiony
opracowaniem wprawy abie w Lonietek
^{Krymskich} Micsicowice i psuhywszy feboim
antegenitalen odważył się oddać
do Druku. Umieszczym w Przeglądzie
Pedagogicznym.

Osmielam się dać Kanowemu
Panu kilka pytań: 1) jaki jest

najdokładniejszy słownik litewsko-
niemiecki? rosyjski? to dla mnie absolutnie
czy nie Kurschata?

Także słownik Pan ma edanie co
do wyrazów: cel, chwila, skiba, czy
zg wyrazami słojkimi, czy str germ?
Cel, goc. lils - dobry, odpowiedni
chwila str. saskie hwila - czas, przecię
czasu i skiba str. gornoniem siiba (
p. Kluge, Lefer, Schade) wespół Schibe
"Chwila" - liczą słownikowo za abel
tak też i podatam. I nie ciupliwas
najwyższą oczekiż Pańskiej odpowiedzi
i światłego jego zdania

Jeszcze z prawdziwym samunkiem

Kraclński

6/2 87 Warszawa
Ujazdowska 17.

4577

4577

Szanowny Panie!

Do Szanownemu Panu, przy dzieleniu
 się, między odwzajemnego naszego zrywania, jakkolwiek
 rozważaniem wyrażenia wszelkich pamysłowości
 i wystrzeżenia najlepszego. Niech nam walno
 będzie wyrazić sobie przynajmniej tego, coinni
 mają, możności prawowania i używania
 sił swych na pożytek społeczeństwa; myśmy
 i tego pozbawieni, ileś to sił ginie w wałę
 bezskutecznej z przeciwnościami!

Niesędyta miś nicamiernie wiadomości udzie-
 lona mi przez Szanownego Pana Rossa
 o zamiarze Pańskim zamieszkania w War-
 sawie.

Nie miałem czasu podpisać Szanownemu

Panu za jego ostatni uprzejmy list
z odpowiedzią na moje pytania i za
tego: „Uniona własne”. Teraz skontaktuj
się z nami! Czy kochany Pan
przyjmie moje prośbę, którą przed kil-
ku dniami wysłałem?

Proszę z gęborem i prawodo-
wym samurajem i wdzięcznością
dla kochanego Pana

Ludwik Radliński
Zona moja wyraża poważanie
prosiła.

Warszawa 9 kwietnia 1887
Ujazdowska 17

4578

4578

44
12

Warszawa Ujazdowska 14
22 kwietnia 1887

Najszanowniejszy Panie!

Niewypowiedziane wdziaczny jestem
za list z 13 b.m. Choruję i dla tego
spóźniłem się co do wiersz i odpowiedzia.

Wyglądać będą z niecierpliwością przywie-
canych mi uwag, do których niesmierną
przywiązuję wagę i dla tego podwojnie
cieszę się nadzieją przyjazdu Baneronego
Pana.

Ze wzię tymczasem wyprawy najgłęb-
szego szarunku odemnie i mojej żony
z jakim zostają
Ludwik Radliński

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.